

Denna lärohandledning är till för pedagoger vars elever ska se eller har sett Dalateaterns produktion *I skuggan av Falubränderna*. Den innehåller tips och förslag på hur du kan arbeta med dina elever innan och efter föreställningstillfället. Hur du väljer att använda dig av detta material är helt och hållet upp till dig eftersom du känner dina elever bäst och vet vad som passar dem. Ni kan göra allt i denna handledning på en och samma dag eller utspritt över en längre period.

Har du några frågor tveka inte att ta kontakt med oss:

Malin Byman

Auktoriserad dramapedagog

Dalateatern

malin.byman@dalateatern.se

023-777 621

INNAN FÖRESTÄLLNINGEN

Associera fritt

1. Skriv *I skuggan av Falubränderna* på tavlan, be eleverna associera fritt kring meningen.
2. Börja med att bara associera till ord eller kortare meningar.
3. Berätta sedan att detta är namnet på en pjäs som ni skall se. Be eleverna fundera kring vad de tror pjäsen kan komma att handla om.

Läs sedan upp detta:

"Det är mitten av 1970-talet, en våg av mordbränder lamslår Falun. Folk i stan är rädda. Trycket att finna pyromanen är stort och det råder panik i polishuset. Ett 10-tal ungdomar erkänner bränderna och blir dömda.

Var de skyldiga?

I skuggan av Falubränderna berättar om några vanliga tonåringar i en svensk småstad i mitten av 70-talet, när polisbilarna var svartvita och popmusiken hade sin guldålder. Om ung kärlek, framtidshopp och kokande hormoner. Men dessa unga tjejer och killar, kastades in i en mardröm – i ett brutalt myndighetsövergrepp.

Varför blev just dessa barn syndabockar?

Varför erkände dom?"

Syndabock

1. Associera fritt kring ordet *Syndabock*

2. Läs detta (eller annan passande text om syndabockar);

Inom olika religioner är syndabocken en symbol för bärare och utplånande av människors synder. Genom en ritual fördes folkets synder symboliskt över till ett djur som sedan antingen offerades eller drevs bort. I Antikens Grekland hittas mänskliga syndabockar då människor med funktionsvariationer, kriminella eller tiggare gavs skuld för svält, sjukdom m.m och drevs ut ur samhället.

Som metafor används ordet syndabock när en person/grupp ges, eller tar på sig, skulden för det någon annan gjort. Att "leta syndabockar" innebär att man försöker peka ut enskilda som skyldiga till händelser där egentligen många eller några andra är skyldiga

3. Här följer två case/berättelser, dela in eleverna i mindre grupper ge dem varsitt case (fler grupper kan få samma berättelse), be dem läsa och sedan diskutera frågorna. Återberätta och diskutera sedan i helgrupp.

CASE 1

Love arbetar som busschaufför, och älskar verkligen sitt jobb. En av sträckorna som Love kör går förbi en högstadieskola. På eftermiddagarna är det många elever som skall åka med bussen hem efter skolan, de flesta sätter sig längst bak i bussen och är väldigt högljudda. Love har många gånger hittat skräp på golvet, snus och tuggummin på sätet längst bak i bussen då arbetsdagen är slut. Det händer att Love får sura kommentarer på grund av detta från sin chef. På senaste tiden har det hänt flera gånger att Love åkt från hållplatsen vid högstadiet tidigare än vad som står i tidtabellen trots att eleverna som är på väg mot bussen syns i backspegeln.

- Vad är det som får personerna i berättelsen att agera på de sätt de gör?
- Vem/vilka blir/är syndabockar i den här berättelsen?

CASE 2

Love arbetar som busschaufför, och älskar verkligen sitt jobb. Varje dag träffar Love människor att prata med om allt möjligt. Love är inte född och uppvuxen i Sverige och tar med glädje vara på alla möjligheter att få öva sig i det svenska språket genom att prata med resenärerna. En morgon hör Love på radion i bussen om något fruktansvärt som hänt i en stad i närheten. Många människor har blivit dödade, de säger att de som misstänks för mordet tros komma från samma land som Love. Vid nästa hållplats står några personer och väntar, Love svänger in och öppnar dörrarna. En gammal dam som står längst fram spottar då plötsligt in i bussen och utbrister "Jag vägrar sätta mig på DIN buss!" Övriga resenärerna ser vad som händer men säger ingenting då de kliver på bussen. Love blir illa berörd och tänker att de andra som kliver på tycker som tanten.

- Vad är det som får personerna i berättelsen att agera på de sätt de gör?
- Vem/vilka är syndabockar i den här berättelsen?

Vidare fråga

- Vilka har vi gjort till syndabockar historiskt/bakåt i tiden?
- Gör vi några till syndabockar i vårt samhälle idag?

Film om händelserna:

På Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=oq4nFetFQGI>

finns en dokumentär av Hannes Råstam, den handlar om just dessa händelser som pjäsen bygger på. Filmen heter ***Varför erkände dom?***

Se gärna denna tillsammans med eleverna innan eller efter föreställningstillfället. Den är ca. 1 timme.

EFTER FÖRESTÄLLNINGEN

Här ges tips och förslag på vidare samtal kring pjäsens tematik efter föreställningstillfället. Hör mer än gärna av er om ni gör något ytterligare arbete med eleverna kring pjäsen och tematiken, som ni tänker kan vara roligt för oss att få ta del av. Vi uppskattar all feedback och alla inblickar vi kan få när det gäller vad som rör sig i tankar och känslor hos vår publik efter att de varit hos oss!

MINNAS TILLSAMMANS

Alla får säga något de minns från:

- innan de gick in i teatersalongen (utanför i foajén)
- föreställningen inne i teatersalongen
- efter föreställningen då de gick ut från teatersalongen.

Tips:

- Låt eleverna prata 2o2 först och sedan får de i storgrupp berätta för de andra vad de pratat om.
- Eller be alla skriva ner en sak de minns på en lapp, saml in dem och läs upp lapparna i helgrupp, lapparna är anonyma.

Heta stolen eller På linjen

Övning i att ta ställning, att stå för och argumentera för sina åsikter, samt lyssna till och respektera andras åsikter. Välj antingen Heta Stolen eller På linjen, eller gör båda. Ta med alla påstående eller några, kom gärna på fler påstående som kan passa in i tematiken. Viktigt att övningen handlar om att reflektera över åsikter och tankar, just nu och just här, inte om egenupplevda erfarenheter.

HETA STOLEN

Alla sitter på stolar i en ring. Du som lärare läser upp kommande påstående. De som håller med reser på sig och byter stol, de som inte håller med sitter stilla kvar på samma stol. De som håller med till viss del, lägger armarna i kors.

Om bara en person reser på sig får den, efter att ha rest på sig, sätta sig på samma stol igen.

PÅ LINJEN

Ställ fyra stolar i en rad på golvet tvärs över rummet. Läs upp påståendena nedan och be eleverna placera sig vid den stol de tycker passar bäst med hur de tycker just nu.

Stol 1 (vid ena sidan av rummet) = Håller inte alls med

Stol 4 (vid andra sidan rummet) = Håller med helt och hållet, stol 2,3 representerar mellannivåerna.

SAMTAL MELLAN

Be eleverna diskutera 2o2 eller i mindre grupper mellan varje påstående, om de vill får de sedan berätta i helgrupp vad de samtalade om i paren/grupperna.

Påminn om; Att det inte är tillåtet att kommentera varandras val under övningen, valen sker under tystnad. Mellan påståendena har alla som vill rätt att kommentera sina val, om de vill. Alla har rätt till sina egna val och sina egna åsikter och tankar. Påminn också om att det alltid är ok att ändra sig under övningens gång.

Påståenden (tips. börja med testpåståenden som ex. sommarlovet är för kort, film är bäst på bio osv)

- Ibland behövs lögner
- Ungdomar tas på allvar i samhället idag
- Det kan ibland vara bättre att någon annan tar på sig skulden än den som faktiskt är skyldig.
- Ungdomar får ofta skulden för saker de inte gjort
- Om vi inte vet vem som är skyldig, då kan inte konflikten redas ut eller lösas
- Ditt utseende avgör hur du blir bemött av andra
- Du är oskyldig tills motsatsen är bevisad
- Det som sägs på nyheterna är sant
- Den som erkänner är skyldig

DOKUMENTÄRA FILM-/SERIE OCH PODTIPS:

Film:

The Central park five (2012) Ken Burns, Sarah Burns, David McMahon

Serie:

Making a murderer (2015) Netflix-produktion

The Jinx- The life and deaths of Robert Durst (2015) Andrew Jarecki

Podcast: Serialpodcast <https://serialpodcast.org/season-one> från This American life, Sarah Koenig

SERIAL

